

a jó Kazinczy. Igen, ez a költészet, ezek a csodát művelő varázsigék. Mert bármi felidézheti egy tündéri félálomvilág ízeit — vagy a légszomjas árvaságot, a fejtörős depressziót. A vállrándítóan hetyke dalok ideje elmúlt. Kormos ugyan igazában ma is dalokat ír — de milyen mások ezek a mostaniak! Az írásjelek nélkül eldönnyögött-sóhajtott-jajgatott-káromkodott versek mintha egy szüntelenül zengő dallamot erősítenének fel egy dalnyi időre. Mintha nem kezdődnének és nem érnének véget, előttük és mögöttük is van valami. Mikor az utolsó szó elhangzik, nem érezzük a pontot. Úgy tetszik: hangtalanul, sűrűlódás nélkül szólnak tovább. Látszólag egyszerű dalai nagyon is bonyolult szövésűek. Nem a népköltészetből magáévá formált motívumjátékra gondolok, az eltűnő, konokul újra felhangzó, kicsit módosuló képekre, szókapcsolatokra. Sokkal inkább arra a nehezen leírható valamire, amit az egyszerűség kedvéért versei zenéjének mondanék. De nem a szavak hangteste zenél itt, hanem az áhítatos vagy groteszk képek, a jóízű tájszavak, a természetes mozdulattal versbe emelt archaikus elemek, a könnyen áradó, de egy kicsit mindig el-elgáncsolt mondatok, és legfőképp a felfejthetetlenül sokágú tartalom. Kormos ezúttal is rászéd bennünket: azt hinnénk, hogy magános fuvolaszót hallunk, de ha jól odafigyelünk, kihalljuk belőle a fenséges orgonazúgást, a nyekegő dudát, a dübögő dobot — s bár nem tudom, milyen a hangjuk, biztosra veszem, hogy a szájdorombot, a csimpolyát, az ukulelét is. A szó mögött egy másik szó, a kép mögött egy másik kép, a dallam mögött egy másik dallam sejlik. Könnyen kibomló dalainak — mondjuk csak ki — borzongató mélységük van. Gondoljunk a Tél Normandiában izzó-fesztes-riadalmas képsorára, az Áfonya bizarr, humoros, gyöngéd eksztázisára, a Vonszornak piros delfinek zaklatott, ziháló, szárnyaszegett szárnyalására.

Ez a minden ízében földi költő erőfeszítés nélkül rúgja el magát a földtől, de legmagasabb hangjai is megmaradnak a föld természetes vonzásában. Minek óvatkodni? Tegyük közhírré nyugodt lélekkel, hogy Kormos István a dalnak, a chanssonak csak Apollinaire-hez, József Attilához, Weöres Sándorhoz fogható mestere.

FODOR JÓZSEF: ELMŰLÁS